

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL A. D. IR AAS „BTA BALTIC INSURANCE COMPANY“
GINČO NAGRINĖJIMO**

2019 m. gegužės 15 d. Nr. 242-195
Vilnius

Lietuvos bankas 2019 m. kovo 20 d. gavo pareiškėjo A. D. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir AAS „BTA Baltic Insurance Company“, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2018 m. lapkričio 29 d. įvykio eismo įvykis, per kurį dėl automobilio „AUDI A4 AVANT“ (valst. Nr. *(duomenys neskelbtini)*) valdytojo kaltės buvo apgadintas pareiškėjo automobilis „VOLVO S80 T6“ (valst. Nr. *(duomenys neskelbtini)*). Savo kaltę automobilio „AUDI A4 AVANT“ valdytojas patvirtino parašu eismo įvykio deklaracijoje. Tą pačią dieną pareiškėjas telefonu kreipėsi į kaltininko transporto priemonės valdytojų civilinę atsakomybę pagal transporto priemonės valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartį apdraudusį draudiką dėl draudimo išmokos, atlyginančios patirtą žalą, ir nurodė draudikui įvykio aplinkybes.

2018 m. lapkričio 30 d. pareiškėjas el. paštu atsiuntė draudikui automobilio apgadinimų nuotraukas.

2018 m. gruodžio 7 d. draudikas el. paštu informavo pareiškėją apie apskaičiuotą 364,02 Eur draudimo išmoką ir nurodė, kad, jeigu draudimo išmoka tinkama, pareiškėjas tai turi patvirtinti ir pateikti savo banko sąskaitos rekvizitus. Jeigu apskaičiuota draudimo išmoka netenkina, transporto priemonę galima remontuoti draudiko partnerių arba savo pasirinktoje įmonėje, suderinus sąmatą su draudiku. Pareiškėjo prašymu draudikas el. paštu pateikė parengtą remonto sąmatą.

2018 m. gruodžio 31 d. pareiškėjas el. paštu atsiuntė draudikui turto vertintojo E. L. parengtą Kelių transporto priemonės vertinimo ataskaitą Nr. L181213 (toliau – Vertinimo ataskaita). Vertinimo ataskaitoje nurodyta, kad pareiškėjo transporto priemonės remonto kaina, įvertinus keičiamų dalių nuvertėjimą, yra 2 337,88 Eur (be PVM) arba 2 828,83 (su PVM).

2018 m. vasario 14 d. pareiškėjas išsiuntė draudikui skundą, jame nurodė prašantis atlyginti 2 337,88 Eur žalą ir 120 Eur turto vertintojo samdymo išlaidų. Pareiškėjas taip pat teigė, kad draudiko apskaičiuota 364,02 Eur atlygintinių nuostolių suma neatitinka tikrovės, nes automobilis per įvykį buvo smarkiai apgadintas, būtent dėl šios priežasties pareiškėjas kreipėsi į nepriklausomą turto vertintoją. Be to, pareiškėjas nurodė, kad draudikas neapžiūrėjo automobilio per Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo (toliau – TPVCPDĮ) 15 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą 3 dienų terminą, o esant tokioms aplinkybėms, vadovaudamasis TPVCPDĮ 15 straipsnio 3 dalimi, draudikas turi atlyginti ir turto vertintojo samdymo išlaidas.

2019 m. vasario 28 d. raštu draudikas informavo pareiškėją priėmęs sprendimą išmokėti 1 481,61 Eur draudimo išmoką, apskaičiuotą pagal trijų autoserisų (UAB „Autobroliai“, uždarnosios akcinės bendrovės „Delondas“ ir autocentro „Žėrutis“, UAB) parengtų remonto sąmatų vidurkį. Rašte draudikas išsamiai paaiškino priimto sprendimo motyvus, nurodė, kad priimdamas sprendimą vadovavosi Lietuvos Respublikos civilinio kodekso, TPVCPDĮ ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. 795 patvirtintų Eismo įvykio metu padarytos žalos nustatymo ir draudimo išmokos

mokėjimo taisyklių (toliau – Taisyklės) nuostatomis ir teismų praktika. Tą pačią dieną pareiškėjui buvo pateiktas ir atsakymas į pretenziją: draudikas teigė atsiprašantis dėl kiek ilgiau, nei įprasta, užtrukusio žalos administravimo ir nurodė argumentuotą poziciją dėl priimto sprendimo išdėstęs informaciniame pranešime.

2019 m. kovo 1 d. 1 481,61 Eur draudimo išmoka buvo pervesta į pareiškėjo banko sąskaitą.

Pareiškėjas nesutiko su išmokėtos draudimo išmokos dydžiu, todėl kreipėsi į Lietuvos banką su prašymu išnagrinėti tarp jo ir draudiko kilusį ginčą ir rekomenduoti draudikui išmokėti papildomą draudimo išmoką – 976,27 Eur, kurią sudaro turto vertintojo samdymo išlaidos ir Vertinimo ataskaitoje nurodytų automobilio atkūrimo išlaidų bei išmokėtos draudimo išmokos skirtumas. Anot pareiškėjo, gavęs pirminį draudiko pasiūlymą dėl draudimo išmokos, kuris buvo niekuo nepagrįstas ir nepakankamas norint suremontuoti automobilį, pareiškėjas nusprendė kreiptis į nepriklausomą turto vertintoją, nustačiusį, kad automobiliui suremontuoti reikia 2 337,88 Eur, tačiau draudikas apskaičiavo, kad atlygintini nuostoliai sudaro 1 481,61 Eur, ir atsisakė išmokėti draudimo išmoką pagal Vertinimo ataskaitoje pateiktus skaičiavimus. Be to, anot pareiškėjo, draudikas neatlygino ir turto vertintojo samdymo išlaidų.

2019 m. balandžio 4 d. Lietuvos banke buvo gautas draudiko atsiliepimas dėl pareiškėjo kreipimesi nurodytų aplinkybių ir reikalavimų pagrįstumo. Jame draudikas nurodė manantis, kad pagrįstai vadovavosi ne Vertinimo ataskaitoje pateiktais skaičiavimais, o trimis autoservisų sąmatomis, taigi, išmokėta draudimo išmoka yra pakankama automobiliui suremontuoti. Draudikas pakartotinai nurodė vadovavęsis TPVCAPDĮ ir Taisyklių nuostatomis, taip pat – teismų praktika.

Atsiliepime teigiama, kad pareiškėjas po pirminio nuostolių apskaičiavimo, prieš pateikdamas Vertinimo ataskaitą, nepateikė jokių pastabų arba komentarų dėl netenkinančios draudimo išmokos, taigi, nebendradarbiavo su draudiku ir neieškojo konstruktyvaus abi šalis tenkinančio sprendimo. Pateikta Vertinimo ataskaita, draudiko nuomone, nepagrindžia realiai per eismo įvykį patirtos žalos, todėl, pareiškėjui pateiktus Vertinimo ataskaitą, draudikas kreipėsi į tris automobilių remonto įmones, pastarosios įvertino pateiktas sugadinimų nuotraukas ir, taikydamos savo remonto darbų įkainius, parengė transporto priemonės remonto pasiūlymus: UAB „Autobroliai“ nustatė, kad automobilį suremontuotų už 1 850,95 Eur (be PVM), autocentras „Žėrutis“, UAB, remonto darbus atliktų už 1 267,23 Eur (be PVM), o uždaroji akcinė bendrovė „Delondas“ – už 1 326,66 Eur (be PVM). Draudikas, be kita ko, nurodė, kad autoservisai automobilio apgadinimus vertino turėdami informatyvesnes nuotraukas nei draudikas, kai atliko pirminį vertinimą, todėl smarkiai pakito remonto darbų kainos. Vadovaudamasis teisės aktais ir teismų praktika draudikas nurodė nusprendęs išmokėti 1 481,61 Eur draudimo išmoką, apskaičiuotą pagal trijų remonto įmonių pasiūlytos kainos vidurkį.

Kita vertus, nepriklausomo turto vertintojo Vertinimo ataskaitoje nurodytos automobilio remonto sąnaudos, anot draudiko, yra hipotetinės, nepagrįstos dokumentais, patvirtinančiais, kad transporto priemonės remonto išlaidos atitiktų nurodytas Vertinimo ataskaitoje. Atsiliepime teigiama, kad Vertinimo ataskaitoje nurodyta remonto kaina yra didesnė už vidutinius įkainius, be to, turto vertintojas sąmatą sudarė pagal naujų ir originalių detalių kainas, nors remontą galima atlikti ir naudotomis. Be to, draudiko teigimu, svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad Vertinimo ataskaitoje yra nurodyta: „Nustatyti transporto priemonės atkūrimo (remonto) kaštai yra preliminarūs ir gali skirtis nuo faktinių remonto kaštų, kurie gali būti apskaičiuoti atliekant vertinamos transporto priemonės remontą konkrečioje remonto įmonėje <...>“

Pasisakydamas dėl reikalavimo atlyginti turto vertintojo samdymo išlaidas, draudikas nurodė, kad, priėmęs sprendimą nesivadovauti nepriklausomo turto vertintojo Vertinimo ataskaita, nusprendė neatlyginti ir Vertinimo ataskaitos rengimo (turto vertintojo samdymo) išlaidų.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteismo sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir

bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių nurodytas aplinkybes, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl draudimo išmokos, atlyginančios per 2018 m. lapkričio 29 d. eismo įvykį transporto priemonei „VOLVO S80 T6“ padarytų sugadinimų remonto išlaidas, dydžio ir turto vertintojo samdymo išlaidų atlyginimo.

Dėl draudimo išmokos, atlyginančios per 2018 m. lapkričio 29 d. eismo įvykį transporto priemonei „VOLVO S80 T6“ padarytų sugadinimų remonto išlaidas, dydžio

Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomasis draudimas reguliuojamas TPVCAPDĮ ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų (Taisyklės ir kt.) nuostatomis. TPVCAPDĮ 2 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad draudžiamasis eismo įvykis – eismo įvykis, kuriam įvykus pagal šį įstatymą turi būti išmokama draudimo išmoka, kuri pagal 2 straipsnio 2 dalį apibrėžiama kaip draudiko ar Lietuvos transporto draudikų biuro (toliau – Biuras) mokama nukentėjusiam trečiajam asmeniui pinigų suma arba kita sutarta išmokos mokėjimo forma, skirta žalai asmeniui, turtui ir (ar) neturtinei žalai atlyginti. Pagal TPVCAPDĮ 2 straipsnio 5 dalį, eismo įvykio žala laikoma per eismo įvykį padaryta žala nukentėjusio trečiojo asmens turtui, nukentėjusiam trečiajam asmeniui ir (ar) neturtinė žala arba žala, kuri atsirado vėliau kaip eismo įvykio padarinys, o pagal 2 straipsnio 23 dalį, žala nukentėjusio asmens turtui – nukentėjusio trečiojo asmens turtui padaryta žala, kurios dydis nustatomas įstatymų nustatyta tvarka.

Šiuo atveju tarp šalių nėra ginčo dėl to, ar 2018 m. lapkričio 29 d. įvykis yra draudžiamasis, ar ne, taip pat nėra ginčo dėl to, ar automobilio remontas po eismo įvykio ekonomiškai tikslingas. Draudikas pripažino esantis atsakingas už eismo įvykio kaltininko pareiškėjui padarytą žalą ir, atlikęs įvykio aplinkybių tyrimą, išmokėjo pareiškėjui 1 481,61 Eur draudimo išmoką, kuri, draudiko manymu, yra pakankama per eismo įvykį pareiškėjo automobiliui padarytiems apgadinimams suremontuoti. Tačiau pareiškėjas su draudiko sprendimu nesutinka, prašo, kad draudikas draudimo išmoką apskaičiuotų vadovaudamasis Vertinimo ataskaitoje pateiktais automobilio remonto (atkūrimo) išlaidų skaičiavimais (2 337,88 Eur (be PVM)) ir išmokėtų papildomą 976,27 Eur draudimo išmoką, kartu atlyginančią ir turto vertintojo samdymo išlaidas.

Įvertinus nustatytas ginčo aplinkybes, atkreiptinas dėmesys į tai, kad Taisyklių 6 punkte įtvirtinta, jog eismo įvykio metu padarytos žalos dydis ir nukentėjusiems tretiesiems asmenims mokėtinos draudimo išmokos dydis nustatomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu, TPVCAPDĮ, kitų teisės aktų nuostatomis ir atsižvelgiant į eismo įvykio dalyvių kaltės laipsnį dėl eismo įvykio, draudimo įmonės, apdraudusios atsakingo už padarytą žalą asmens civilinę atsakomybę, ar Biuro įgaliotų asmenų (paskirtų ekspertų) ataskaitas ar išvadas dėl žalos, nukentėjusio trečiojo asmens, apdraustojo pateiktus dokumentus dėl žalos, eismo įvykio aplinkybių ir eismo įvykio dalyvių atsakomybės, kitų šiose Taisyklėse nurodytų asmenų pateiktus dokumentus, leidžiančius nustatyti eismo įvykio aplinkybes ir padarytos žalos dydį.

TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje yra įtvirtinta žalos dydžio nustatymo taisyklė: turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas, o TPVCAPDĮ 17 straipsnyje nurodytais atvejais – Biuras, vadovaudamasis įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ir dokumentais, įrodančiais padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį. Šią nuostatą atkartoja ir Taisyklių 13 punktas. Pagal Taisyklių 15 punktą, žalos dėl turto sugadinimo, kai jį remontuoti ekonomiškai tikslinga, atlyginimo dydis nustatomas pagal turėtas remonto išlaidas, būtinas atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo turto neremontuoja, atlyginamos apskaičiuotos būtinos turto remonto išlaidos (be PVM) atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Būtinas remonto išlaidas sudaro remonto darbų vertė, dažymo darbų vertė, keičiamų dalių vertė (nuvertinant dalis dėl nusidėvėjimo), dažymo medžiagų vertė ir papildomos išlaidos (transportavimo, saugojimo, techninės ekspertizės ir kitos išlaidos). Būtinos remonto išlaidos apskaičiuojamos pagal vidutinius darbų ir keičiamų detalių ir (ar) dalių įkainius, atitinkančius technologijos lygį, vadovaujantis rekomenduojamais laiko normatyvais. TPVCAPDĮ 19 straipsnio 6 dalyje nustatyta, jog atsakingas draudikas moka per eismo įvykį nukentėjusiam trečiajam asmeniui tik įrodymais pagrįstos per eismo įvykį padarytos žalos dydžio draudimo

išmoka, neviršijančią šio įstatymo 11 straipsnyje nustatytų draudimo sumų, ir turi teisę atmesti nepagrįstus reikalavimus dėl žalos, padarytos per eismo įvykį, atlyginimo.

Kartu pažymėtina tai, kad, apskaičiuodamas draudimo išmoka, transporto priemonių civilinės atsakomybės draudikas turi laikytis Civilinio kodekso 6.251 straipsnyje įtvirtinto visiško nuostolių atlyginimo principo. Žalos atlyginimu turi būti siekiama grąžinti ją patyrusį asmenį į iki pažeidimo buvusią padėtį. Teisingas žalos atlyginimas reiškia tai, kad sprendžiant ginčą dėl žalos atlyginimo turi būti nustatytas tikrasis žalos dydis, nes, nustačius mažesnę už tikruosius nuostolius žalos dydį, būtų iš dalies neapgintos nukentėjusio asmens teisės, o kai nustatomas žalos dydis viršija tikruosius nuostolius, nukentėjęs asmuo nepagrįstai praturtėja skolininko sąskaita (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. sausio 7 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-44/2015*).

Svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad, vadovaujantis kasacinio teismo praktika, kai ginčas yra susijęs su atlygintinos žalos (nuostolių) dydžiu ir nėra susijęs nei su atsisakymu mokėti draudimo išmoka, nei su draudimo išmokos sumažinimo atvejais, nagrinėjant ginčą taikytina bendroji įrodinėjimo naštos taisyklė – šalys turi įrodyti tas aplinkybes, kuriomis grindžia savo reikalavimus bei atsikirtimus, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. kovo 19 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. e3K-3-81-1075/2018*). Vadovaujantis nurodyta kasacinio teismo praktika, taip pat Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 24 punktu, kuriame nustatyta, kad vartojimo ginčai nagrinėjami laikantis rungimosi principo, darytina išvada, kad pareiškėjas turi pateikti duomenis, kurių pagrindu būtų galima teigti, kad draudikas neteislingai apskaičiavo jo patirtus nuostolius ir realius nuostolius geriau atspindi pareiškėjo pateikta Vertinimo ataskaita, o draudikas – priešingai – turi pagrįsti, kad skaičiavimai, kuriais jis vadovavosi išmokėdamas draudimo išmoka, yra objektyvūs ir teisingi, o pareiškėjo pateiktais nuostolių dydį pagrindžiančiais įrodymais vadovautis nėra pagrindo.

Kaip minėta, pareiškėjas reikalauja, kad draudikas draudimo išmoka apskaičiuotų vadovaudamasis turto vertintojo parengta Vertinimo ataskaita, kurioje nurodyta, kad automobilio atkūrimo išlaidos, įvertinus keičiamų dalių nuvertėjimą, sudaro 2 337,88 Eur (be PVM). Draudikas savo ruožtu nurodė atlikęs rinkos tyrimą, gavęs trijų autoservisų pasiūlymus (UAB „Autobroliai“ (1 850,95 Eur (be PVM), autocentras „Žėrutis“, UAB, (1 267,23 Eur (be PVM) ir uždaroji akcinė bendrovė „Delondas“ (1 326,66 Eur (be PVM), apskaičiavęs pasiūlymų vidurkį ir išmokėjęs 1 481,61 Eur draudimo išmoka.

Atsižvelgiant į eismo įvykio metu patirtos žalos nustatymą reglamentuojančias teisės aktų nuostatas, pažymėtina, kad turto vertinimo ataskaita, neginčijant joje nurodytų duomenų teisingumo, yra ne vienintelis, o vienas iš žalos dydį padedančių nustatyti įrodymų, todėl tokio pobūdžio dokumentas turi būti vertinamas atsižvelgiant į visų turimų, tiek draudiko, tiek pareiškėjo pateiktų, įrodymų visumą. Nei TPVCAPDĮ, nei Taisyklės nenumato draudiko pareigos vadovautis išimtinai nepriklausomų turto vertintojų parengtomis vertinimo ataskaitomis. Konstatavus minėtą aplinkybę, kartu darytina išvada, kad turto vertintojo išvados buvimas savaime nesuteikia pagrindo ją laikyti turinčia aukštesnę nei kiti nuostolių dydį pagrindžiantys dokumentai įrodomąją vertę. Ji nepaneigia kitų nuostolių dydį pagrindžiančių įrodymų, nes, kaip minėta, yra tik viena iš įrodinėjimo priemonių, kuri vertinama kartu su kitais įrodymais pagal bendrąsias įrodymų vertinimo taisykles. Atsižvelgdamas į tai, Lietuvos bankas kompleksiskai vertina visus ginčo šalių pateiktus įrodymus, susijusius su draudžiamojo įvykio metu patirtą žalą atlyginančių nuostolių dydžiu.

Vertinant pareiškėjo reikalavimą draudimo išmoka apskaičiuoti pagal Vertinimo ataskaitą, pažymėtina, kad šis reikalavimas iš esmės nėra grindžiamas jokiais argumentais, susijusiais su draudiko pateiktų skaičiavimų teisingumu. Pareiškėjas, pareiškęs reikalavimą išmokėti draudimo išmoka pagal Vertinimo ataskaitą, nenurodė jokių nesutikimo su draudiko pateiktais skaičiavimais motyvų, nenurodė pagrindų, kuriais remiantis būtų galima teigti, kad bent viena iš sąmatų, kuriomis draudikas rėmėsi apskaičiuodamas draudimo išmoka, yra apskaičiuota neteislingai, o nustatytas pasiūlymų vidurkis bei išmokėta draudimo išmoka nėra pakankami per eismo įvykį padarytiems apgadinimams suremontuoti. Nesant jokių objektyvių duomenų dėl draudiko pateiktų sąmatų trūkumų, darytina išvada, kad pareiškėjas savo reikalavimą iš esmės grindžia tuo, kad draudikas nusprendė, jog pareiškėjo patirti nuostoliai yra mažesni, nei nustatyti Vertinimo ataskaitoje, t. y. automobiliui suremontuoti pakanka mažiau piniginių lėšų, nei nustatė turto vertintojas.

Lietuvos banko vertinimu, nesant ginčo dėl numatytų darbų masto, vien aplinkybė, kad Vertinimo ataskaitoje pateiktoje sąmatoje nurodytos dalių ir (ar) detalių ir remonto darbų kainos ir bendra automobilio remonto kaina yra didesnė nei draudiko nustatyti nuostoliai, nepatvirtina, kad trijų autoservisų pasiūlymai yra nepagrįstai maži, o toks draudimo išmokos apskaičiavimo metodas, kai remiamasi trijų servisų pateiktų realių remonto pasiūlymų vidurkiu, prieštarauja teisės aktų reikalavimams. Atvirkščiai, ši aplinkybė kelia pagrįstų abejonių, ar Vertinimo ataskaitoje nustatyta automobilio remonto kaina atitinka Civilinio kodekso 6.38 ir 6.200 straipsniuose įtvirtintą prievolių ir sutarčių vykdymo ekonomiškumo principą ir ar taip apskaičiuota ir išmokėta draudimo išmoka atitiktų teismų praktikoje įtvirtintą reikalavimą nuostolius apskaičiuoti teisingai ir nustatyti tikrąjį žalos dydį.

Lietuvos banko nuomone, bylos duomenys nesuponuoja pagrindo tenkinti pareiškėjo reikalavimą draudimo išmoką apskaičiuoti pagal Vertinimo ataskaitą. Pirmiausia pažymėtina tai, kad, Vertinimo ataskaitoje pateiktais skaičiavimais, transporto priemonės atkūrimo išlaidos siekia 2 337,88 Eur (be PVM), taigi, nurodyta daug didesnė kaina, nei nurodyta draudiko pasirinktų autoservisų pateiktuose remonto pasiūlymuose (be PVM): 1 850,95 Eur, 1 267,23 Eur ir 1 326,66 Eur. Antra, kaip minėta, pareiškėjas neginčija draudiko pateiktų sąmatų pagrįstumo ir savo reikalavimą iš esmės grindžia Vertinimo ataskaitoje nurodytomis atkūrimo išlaidomis, tačiau nepateikia jokių motyvų, kuriais remiantis būtų galima manyti, kad draudiko apskaičiuotos ir išmokėtos draudimo išmokos nepakanka automobiliui suremontuoti. Trečia, atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad, kaip teigė draudikas, jo pateiktose sąmatose nesiskiria ir remonto darbų mastas, numatytas analogiškų dalių keitimas, dažymo darbai ir pan. Tai kelia pagrįstų abejonių dėl Vertinimo ataskaitoje pateiktų skaičiavimų atitikties ekonomiškumo reikalavimams, nes draudiko pateikti duomenys patvirtina, kad automobilis gali būti suremontuotas už daug mažesnę kainą, nei nurodyta Vertinimo ataskaitoje. Taip pat pažymėtina ir tai, kad draudiko pateikti remonto pasiūlymai yra realūs, t. y. būtent už juose nurodytas sumas autoservisai galėtų atlikti analogiško masto, kaip ir nurodyta Vertinimo ataskaitoje, remonto darbus, o remonto darbų kaina, kaip minėta, visais atvejais apskaičiuota mažesnė, nei nurodyta Vertinimo ataskaitoje.

Kaip minėta, teisės aktų pagrindu draudikui yra suteikti įgaliojimai atlikti eismo įvykyje trečiajam asmeniui padarytos žalos vertinimą ir apskaičiuoti draudimo išmoką, atitinkančią būtinąsias turto remonto išlaidas. Žala ir ją atlyginantys nuostoliai turi būti apskaičiuoti teisingai, kad nukentėjusiam asmeniui būtų atlyginta visa jo patirta žala, tačiau nukentėjęs trečiasis asmuo neturi gauti didesnės draudimo išmokos, nei reikia turtui suremontuoti. Antraip nukentėjęs trečiasis asmuo nepagrįstai praturtėtų draudiko sąskaita. Be to, šalis turi būti sąžiningos, vadovautis ekonomiškumo principu.

Lietuvos bankas, įvertinęs pateiktus duomenis, susijusius su pareiškėjo patirtais nuostoliais, konstatuoja, kad pareiškėjas nepateikė duomenų, kuriais remiantis būtų galima teigti, kad draudiko išmokėtos draudimo išmokos nepakanka per eismo įvykį atsiradusiems automobilio sugadinimams suremontuoti. Teigtina, kad draudikas, nuostolių ir mokėtinos draudimo išmokos dydį apskaičiavęs pagal trijų autoservisų pateiktus pasiūlymus, vadovavosi TPVCAPDĮ ir Taisyklių reikalavimais ir pagrįstai nesivadovavo pareiškėjo pateikta Vertinimo ataskaita. Šiuo atveju nėra pagrindo teigti, kad Vertinimo ataskaitoje nurodyta automobilio atkuriamoji vertė labiau atitinka remonto kainą, apskaičiuotą pagal vidutinius darbų, dalių ir (ar) detalių įkainius. Lietuvos banko nuomone, bylos duomenys patvirtina, kad draudiko išmokėta draudimo išmoka yra pakankama siekiant suremontuoti automobilį iki prieš eismo įvykį buvusios būklės, todėl pareiškėjo reikalavimas vadovautis Vertinimo ataskaitoje pateiktais skaičiavimais ir išmokėti papildomą draudimo išmoką, atlyginančią Vertinimo ataskaitoje nurodytų automobilio atkūrimo išlaidų ir išmokėtos draudimo išmokos skirtumą, yra atmestinas kaip nepagrįstas.

Dėl turto vertintojo samdymo išlaidų atlyginimo

Pareiškėjas Lietuvos banko taip pat prašė rekomenduoti draudikui atlyginti turto vertintojo, parengusio Vertinimo ataskaitą, samdymo išlaidas, kurios, kaip matyti iš byloje pateiktų duomenų (PVM sąskaitos faktūros, kasos pajamų orderio kvito ir mokėjimo nurodymo kopijų) siekia 120 Eur. Draudikas su pareiškėjo reikalavimu nesutiko ir teigė, kad Vertinimo ataskaitos rengimo išlaidos neatlygintinos, nes draudikas ja nesivadovavo.

Pažymėtina, kad, vadovaujantis Civilinio kodekso 6.38 straipsnyje įtvirtintais prievolių vykdymo principais, prievolės turi būti vykdomos sąžiningai, tinkamai ir nustatytais terminais pagal įstatymų ar sutarties nurodymus, o kai tokių nurodymų nėra, – vadovaujantis protingumo kriterijais. Jeigu vienai iš šalių prievolės vykdymas kartu yra ir profesinė veikla, ši šalis turi vykdyti prievolę taip pat pagal tai profesinei veiklai taikomus reikalavimus. Kiekviena šalis turi atlikti savo pareigas kuo ekonomiškiau ir bendradarbiauti su kita šalimi (šalių pareiga kooperuotis).

TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę pasamdyti turto vertintoją, kad šis nustatytų turtui padarytos žalos dydį, jeigu draudiko įgaliotas asmuo neatvyko apžiūrėti sugadinto turto per šio straipsnio 2 dalyje nustatytą 3 dienų terminą. Tokiu atveju atsakingas draudikas privalo atlyginti protingumo kriterijus atitinkančias nukentėjusio trečiojo asmens turėtas turto vertintojo samdymo išlaidas. TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje taip pat nurodyta, kad nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę savo iniciatyva ir lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo.

Lietuvos bankas sutinka, kad įprastai, jeigu asmuo nusprendžia pasinaudoti TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta teise savo iniciatyva ir savo lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo, draudikas neturi pareigos atlyginti dėl to patirtų išlaidų. Kita vertus, vadovaujantis minėtais prievolių vykdymo principais, Lietuvos banko nuomone, TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalies nuostatos nereiškia, kad draudiko pareiga atlyginti nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidas gali kilti besąlygiškai tik vieninteliu atveju – per nustatytą terminą neapžiūrėjus sugadinto turto. Manytina, kad nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidos nukentėjusiam trečiajam asmeniui turi būti atlyginamos tiek tuomet, kai draudikas neapžiūri sugadinto turto teisės aktuose nustatytais terminais, tiek tada, kai išlaidas nukentėjęs asmuo patiria įrodinėdamas žalos dydį, o draudikas, vadovaudamasis pateiktomis ekspertų išvadomis, perskaičiuoja draudimo išmoką, taigi, pripažįsta, kad iš pradžių ją buvo apskaičiavęs neteisingai. Kitoks TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtintos nuostatos aiškinimas tam tikrais atvejais sudarytų sąlygas iškreipti transporto priemonių civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sistemos funkcionavimo pagrindus ir principus: galėtų susidaryti situacija, kai TPVCAPDĮ numatyta nukentėjusio trečiojo asmens teisė savo iniciatyva ir savo lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo virstų esmine teisingo nuostoliu nustatymo sąlyga ir iš esmės eliminuotų draudiko atsakomybę dėl tinkamo savo prievolių vykdymo.

Pažymėtina, kad iš pareiškėjo ir turto vertintojo el. susirašinėjimo duomenų matyti, kad turto vertintojas pareiškėjui nurodė manantis, kad draudikas neapžiūrėjo turto per teisės aktuose nurodytą 3 dienų terminą, todėl, vadovaudamasis TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalimi, pareiškėjas turėjo teisę kreiptis į nepriklausomą turto vertintoją, o draudikas tokiu atveju turėtų atlyginti protingas turto vertintojo samdymo išlaidas. Šį turto vertintojo pateiktą situacijos vertinimą pareiškėjas mini ir savo kreipimesi į Lietuvos banką. Vis dėlto atkreiptinas dėmesys į tai, kad, kaip matyti iš paties pareiškėjo pateiktų paaiškinimų, pareiškėjui pranešus apie įvykį (2018 m. lapkričio 29 d.), jau kitą dieną (2018 m. lapkričio 30 d.) pastarasis el. paštu atsiuntė draudikui telefonu (pranešant apie įvykį) prašytus dokumentus ir apgadinto automobilio nuotraukas. Nors nėra duomenų, patvirtinančių, kad draudikas būtų atvykęs apžiūrėti automobilio ir parengęs apžiūros aktą, Lietuvos banko nuomone, TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje nurodytus reikalavimus iš esmės buvo siekiama įgyvendinti pareiškėjo paprašius pateikti automobilio apgadinių nuotraukas. Kartu pažymėtina, kad minėtos įstatymo normos tikslas yra užtikrinti, kad išsami informacija apie eismo įvykio metu padarytą žalą būtų operatyviai pateikta draudikui ir vyktų sklandus žalos administravimas. Vien tik aplinkybė, jog šis tikslas įgyvendinamas be betarpiškos draudiko vykdytos automobilio apžiūros, savaime nesuteikia pagrindo teigti, kad draudikas tinkamai nevykdė pareigos apžiūrėti apgadintą turtą, todėl konstatuotina, kad TPVCAPDĮ 15 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas 3 dienų terminas turtui apžiūrėti nebuvo praleistas ir pareiga atlyginti pareiškėjui turto vertintojo samdymo išlaidas TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalies pagrindu draudikui nekyla.

Kita vertus, pažymėtina tai, kad TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje teisingo turtui padarytos žalos dydžio nustatymo pareiga numatyta būtent draudikui. Tai, kad nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę savo iniciatyva ir savo lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo, neatleidžia draudiko nuo pareigos administruojant žalą nustatyti teisingą nuostolio dydį. Kaip minėta, Lietuvos banko nuomone, nepriklausomo turto

vertintojo samdymo išlaidos turi būti atlyginamos ir tada, kai išlaidas nukentėjęs asmuo patiria įrodinėdamas žalos dydį, o draudikas, vadovaudamasis pateiktomis ekspertų išvadomis, perskaičiuoja draudimo išmoką, taigi, pripažįsta, kad iš pradžių ją buvo apskaičiavęs neteisingai. Iš bylos duomenų matyti, kad draudikas apie pirminį apskaičiuotą nuostolių, atlygintinų išmokant draudimo išmoką, dydį – 364,02 Eur – pareiškėją informavo 2018 m. gruodžio 7 d. ir nurodė, kad, jeigu pareiškėjas draudimo išmoką laikytų tinkama, jis tai patvirtintų. Taip pat nurodė, kad, jeigu draudimo išmoka netenkina, transporto priemonę galima remontuoti draudiko partnerių įmonėje arba paties pareiškėjo pasirinktoje įmonėje. Tą pačią dieną pareiškėjas paprašė draudiko pateikti dokumentus, kuriais remiantis buvo apskaičiuotas nuostolis (draudimo išmoka). 2018 m. gruodžio 10 d. pareiškėjui el. paštu buvo pateikta draudiko parengta remonto sąmata, o 2018 m. gruodžio 31 d., atsakydamas į 2018 m. gruodžio 10 d. draudiko el. laišką, pareiškėjas atsiuntė draudikui Vertinimo ataskaitą. Taigi, apie nesutikimo su draudiko pateiktu skaičiavimu motyvus pareiškėjas draudiką informavo tik po to, kai buvo pateikta Vertinimo ataskaita: 2019 m. sausio 4 d. el. paštu nurodė draudikui, kad jo parengta remonto sąmata nėra pagrįsta jokiais dokumentais.

Atsižvelgiant į nustatytas faktines aplinkybes, negalima teigti, kad pareiškėjas, kilus ginčui dėl nuostolių dydžio, pakankamai bendradarbiavo su draudiku, siekdamas realaus žalos dydžio nustatymo, gavęs informaciją apie apskaičiuotą nuostolių dydį, nesikreipė į draudiką su pretenzija, nenurodė nesutinkantis su remonto sąmatose nurodytais remonto darbais, jų kaina ar kt. Vis dėlto draudikas, gavęs Vertinimo ataskaitą, pakartotinai apskaičiavo pareiškėjo patirtus nuostolius ir išmokėjo draudimo išmoką, kuri yra daug didesnė nei po pirminio žalos įvertinimo, todėl darytina išvada, kad pirminėje sąmatoje nurodyta suma iš esmės neatitiko TPVCAPDĮ ir Taisyklių reikalavimų ir nebuvo pakankama, siekiant atkurti pareiškėjo transporto priemonę į iki įvykio buvusią būklę, taigi, būtent Vertinimo ataskaita turėjo esminės įtakos, kad nuostoliai būtų perskaičiuoti.

Atsižvelgiant į nustatytas aplinkybes, remiantis protingumo, teisingumo ir sąžiningumo principais bei siekiant užtikrinti šalių teisių ir teisėtų interesų pusiausvyrą, darytina išvada, kad draudikas turi pareigą atlyginti pusę (60 Eur) pareiškėjo patirtų turto vertintojo samdymo išlaidų.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.2 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

1. Iš dalies tenkinti pareiškėjo A. D. reikalavimus ir rekomenduoti AAS „BTA Baltic Insurance Company“ išmokėti papildomą draudimo išmoką, atlyginančią 60 Eur turto vertintojo samdymo išlaidų.

2. Įpareigoti draudiką per mėnesį nuo sprendimo priėmimo dienos raštu informuoti Lietuvos banką apie sprendimo rezoliucinės dalies 1-ame punkte nurodytų rekomendacijų įgyvendinimą (neįgyvendinimą). Draudikui neįvykdžius minėtų rekomendacijų, apie tai bus paskelbta Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Reguliuojamos rinkos priežiūros skyriaus
viršininkas, pavaduojantis Finansinių paslaugų
ir rinkų priežiūros departamento direktorių

Vaidas Cibas